

RUSKO - AMERIŠKA POGODBA ZA POMOČ.

Američani imajo svobodo gibanja v Rusiji, toda sovjeti smejo izgnati intrigante.

HOOVERJEVI GREDO TA TEDEN V RUSIJO.

Riga, 20. avg. — Danes ob enajstih predpolne sta Brown in Litvinov podpisala pogodbo za pomožno akcijo Ameriške pomožne administracije v Sovjetski Rusiji. Pogodba ima 27 točk; 22 točk je ameriških, pet pa ruskih. Popolno besedilo pogodbe sledi:

1. Ameriška pomožna administracija lahko pošlje v Rusijo toliko svojega osebja kolikor ga potrebuje za uspešno izvrševanje pomožnega dela. Sovjeti jamčijo, da bodo dali ameriškemu osebju popolno svobodo in protekcijo na svojih tleh. Neameričani in Američani, ki so bili v Sovjetski Rusiji od leta 1917., se smejo pridružiti pomožnemu osebju le z dovoljenjem sovjetskih oblasti.

2. Osebe A. P. A. dobi od sovjetske vlade vse pripomočke za vstop in odhod iz Rusije.

3. Osebe A. P. A. ima popolno pravico, da si najame lokalne pomočnike v krajih, kjer bo izvrševalo svoje delo.

4. A. P. A. pošlje material v glavno rusko pristanišče ali v najbližji primerni kraj na svoje stroške, od tam pa trpi nadaljne troške za prevoz Sovjetska Rusija.

Sovjeti preskrbe oporišča skladišča za material in transportacijo v notranje ruske kraje.

6. Sovjetske oblasti imajo dati A. P. A. vse pomoči za prevoz materiala na železnih in ladijskih in preskrbe potrebne stroje za varstvo materiala.

7. Sovjetske oblasti dovoli brezplačen uvoz in ponovni izvoz vseh potrebščin A. P. A. in se zavežejo proti vsaki reviziji.

8. Material A. P. A. je namenjen samo bolnikom in otrokom in ostane lastnina A. P. A. toliko časa, dokler ni konzumiran. Razdeljevanje potrebščin se ima vršiti v imenu A. P. A.

9. Posameznikom, ki bodo prejeli pomoč v živilih od A. P. A., ne smejo biti valed tega odvzeti običajni odmerki živeža, ki jih dajejo sovjetske oblasti ostalim prebivalcem.

10. Sovjeti morajo skrbeti, da potrebščine ne gredo v roke splošnega prebivalstva, armade, mornarice ali vladnih uslužbencev, marveč samo tistih, katerim jih je namenila A. P. A.

11. Sovjeti morajo plačati v ameriških dolarjih ali pa nadomestiti z enakim blagom vse potrebščine, ki se zlorabijo.

12. A. P. A. lahko ustanovi potrebne organizacije za pomožno delo in sovjetske oblasti se ne smejo vmešavati v nje, toda centralni in lokalni sovjeti smejo imeti svoje predstavnike v teh organizacijah.

13. Sovjetske oblasti preskrbe vse potrebne prostore za kuhinje, bolnišnice, gorivo in razno opremo. Sovjeti nosijo vse stroške krajevne pomožne organizacije, preparacije jedil, razdeljevanja itd., ter krajevne zdravniške osebe in pomočnikov. Sovjeti morajo dati brezplačno vse potrebne transport na železnih, ladijskih in avtomobilskih za prevažanje potrebščin kakor tudi osebe, ki bo potrebno pri prevažanju. Dalje morajo dati železniške vozove za prevažanje materiala, osebja itd.

14. A. P. A. ima pravico storiti vse korake v svrhu, da si zagotovi sanitarne razmere, vodo itd. v krajih, ki so okuženi od epidemičnih bolezni.

15. Sovjeti morajo preskrbeti pisarne, garaže in skladiščne prostore brezplačno in razsvetljavo, kurjavo in vodo, dalje stanovanja za pomožno osebo brez revizij. Sovjetske preiskave teh

(Dalje na 3. strani).

V MORNARSKI ORGANIZACIJI NA ZAPADU ZOPET POLEGA VITAR.

Washington, D. C. — V glavnem stanu Mednarodne mornarske unije so prejeli avtoritativno poročilo, da Furuseth, predsednik mornarske organizacije zopet pridobiva na vplivu med mornarji na pacifiku. Pogajanja za združitve z organizacijo transportnih delavcev so se razbila, v kateri so organizirani pristanišni delavci in vozniki.

TRMOGLAVE PODJETNIKE SREČAVA PAMET.

MEHIŠKA VLADA JE PREOBLJ PRIPOMOGLA DO TE SPREMEMBE.

Počasi prihajajo podjetniki do spoznanja, da moč organiziranega delavstva nekaj šteje, a vendar prihajajo.

Washington, D. C. — Podjetniki so vedno verjeli, da moč vrhane denarne močnje največ šteje in tega prepričanja so še danes, čeprav se je pričelo že med njimi svitati, da denar tudi ni vse. Kaj bo delavec, berač, so rekli navedno privatni bizniški interesi, kadar se je zasakal pogovor na delavce. Delati in ubogati morajo, kot jim mi ukažejo, če ne, pa lahko navežejo culico in gredo s trebuhom za kruhom na svetu. Zdaj so pa nekateri privatni bizniški interesi že pričeli spoznavati, da delavec ni tisti berač, ki ga lahko spode po svetu, kadar se jim tako zohoti.

“Vi škodujete našemu biznisu v Mehiki; faktično, ne moremo prodati naših produktov tam doli,” je rekel advokat, zastopnik velike kompanije, ki izdeluje poljsko orodje in opremo za farmarje Davisonu, tajniku Mednarodnega društva strojnikov. Kompanija je seveda nasprotnica organiziranega delavstva.

“Veseli me, da to slišim”, je odgovoril Davison.

“Ali je nasprotstvo naperjeno samo proti naši kompaniji?” je vprašal advokat.

“Ne, mi samo vzajemno delamo z mehiško vlado, da vse potrebščine zaunjo pridejo iz podjetij, v katerih niso unijski delavci izključeni, v katerih se izdeluje pošteno blago. Mi garantiramo za dobro kakovost blaga, če so ga izdelali unijski delavci.”

“Ali se lahko ta neprilika izravna?” je vprašal zastopnik kompanije.

“Seveda, prava veseli smo, če pride do konference in da izravnamo spor tako, da bodo unijski delavci delali lahko v vašem podjetju.”

“Well, obvestiti moram naše ravnatelje, mislim, da se zopet kmalu vidiva.”

Advokat je odšel in v pisarno pride zastopnik druge tvrdke. Pogovor se zopet ponovi. Zastopnik odide in pride zopet drugi. Tako se ponavlja.

Privatni bizniški interesi, ki so prizadeti in trgovini z Mehiko, prihajajo počasi do spoznanja, da moč delavske organizacije tudi nekaj šteje in da je večji večja od moči denarne močnje.

JAVNI SHOD V POMOČ GLADNEMU LJUDSTVU V RUSIJI.

Chicago, Ill. — Odbor za odpravo moči proti lakoti na Ruskem je sklical velik shod v Douglas Park Auditorium. Shod se vrši v soboto zvečer ob osmih dne 27. avgusta. Ta odbor za odpravo proti lakoti na Ruskem je organiziral Društvo za tehnično pomoč sovjetski Rusiji. Odbor sestoji iz več organizacij.

Vstopnina prosta.

ORGANIZIRANEGA DELAVSTVA NOJEJO SLISATI.

SENATNI ODSEK ZA MEDDRŽAVNO TRGOVINO JE ODKLONIL ZASTOPNIKE ŽELEZNIČARJEV.

Šest senatorjev je glasovalo proti zaslišanju, štirje pa za zaslihanje.

Washington, D. C. (Federated Press, Laurence Todd). — Šest članov senatnega odseka za meddržavno trgovino je zopet pokazalo, da nazadnjaštvo še ni izginilo iz 67. kongresa, ko so glasovali v tork, da nečije slišati protesta od zastopnikov dveh milijonov železničarjev proti Townsendovi predlogi, ki dovoljujejo prodajo vladnih vrednostnih papirjev za pol milijarde dolarjev in prodajo za eno milijardo železniških vrednostnih papirjev za izplačilo železniških zahtev napram vladi.

Watson iz Indiane in Kellog iz Minnesote sta izgrala karto, po kateri je bila vsaka diskuzija od strani javnosti prepovedana, njuna legislativna infamija je pa odšla na pot proti vzkonjenju. Ko se je glasovalo po imenih o Watsonovem predlogu proti zaslišanju zastopnikov organiziranih železničarjev, so glasovali z njima senator Frelinghuysen iz New Jerseyja, senator McLean iz Connecticuta, Townsend iz Michigana in Poindexter iz Washingtona. Proti predlogu so glasovali senatorji La Follette iz Wisconsinu, Stanley iz Kentuckiji, Pittman iz Nevade, Pomerene iz Ohija.

Watsonova poteza je bila namerjena L. E. Sheppardu, predsedniku Bratovščine sprevodnikov, ki je imel zastopati bratovščine prometnih uslužbencev. Wm. H. Johnstonu, predsedniku Mednarodnega društva strojnikov, zastopajočemu železniški department Ameriške delavske federacije, in Wm. G. McAdooju, bivšemu železniškemu ravnatelju. Sheppard in Johnston sta odgovorila z izjavo na javnost:

“Današnja akcija večine senatnega odsesa za meddržavno trgovino je postopanje najbolj neameriške, tiranične in avtokratske vrste, kar jih dozdaj imamo iz naših skušenj pri nastopih pred kongresnimi odseki.

“Želimo protestirati pred ameriškim ljudstvom proti tej akciji senatorjev. To je ponoven dokaz železniškega lastništva vlade, ki je v protislovju z javnim lastništvom železnic.”

La Follette in Stanley sta se bojevala odločno, da ne posreči Watson-Kellogova poteza. Watson in Kellog sta bila nervozna in razdražena. Odločila sta se da pohitita s postopanjem. Stanley je ožigosal “mašinsko taktiko”, ki se je izvajala. Townsend kot predsednik odseka je tajil, da je administracija dala navodila odseku, kot trdi Stanley. Watson je priznal, da so se železniške družbe dva meseca zasliševale, druga stran pa ni bila zaslišana o splošnem stanju železniških financ in o vzrokih za polom, zdaj je pa zahteval, da se sprejme Townsendova železniška predloga, tikajoča se sklada ene milijarde in pol dolarjev, kontroliranega po Jas. W. Davisu, glavnemu železniškemu ravnatelju, ne da bi se stvar pregledala, kakšna ekstravaganca izplačila se napravijo železniškim družbam, ako se predlog vzakoni samo na podlagi zaslišanja železniških korporacij, ne da bi imeli delavci priložnost dokazati, da je pričanje neresnično.

Davis, ki ima izdati po pogojih predloge eno milijardo in pol dolarjev, je bivši advokat Chicago & Northwestern železniške družbe v Iowi, kasneje pa v Chicagu, kjer je bil glavni solicitor za železniško upravo in okrajne.

(Dalje na 3. strani).

LEP DOKAZ DELAVSKE SOLIDARNOSTI.

New York, N. Y. — Lepšega dokaza ni bilo za mednarodno delavsko solidarnost in bratstvo, kot je bil prvi shod v Lexingtonu hotelu, ki ga je sklicala Ameriška delavska alianca. Nabranih je bilo v gotovini tri tisoč dolarjev in tisoč dolarjev je bilo obljubljenih v zlatini. Delavske žene so bile pripravljene žrtvovati svoje prstane, medaljone in drug nakit, samo da pomagajo stradaljočemu ljudstvu v Rusiji.

ZNAMENJA O IZIDU BODOČIH VOLITEV.

PROGRESIVNI REPUBLIKANCI JIH ŽE VIDJO.

Te teh znamenj napovedujejo poraz republikanske stranke pri prihodnjih volitvah.

Washington, D. C. — Progresivni republikanski kongresniki napovedujejo, da republikanska stranka ne bo imela več večine v kongresni zbornici v prihodnjih volitvah. Oni pričakujejo, da se demokratje vrnejo z večino v kongresno zbornico.

Zdaj je v zbornici 300 republikancev, 131 pa demokratov. Progresivni republikanci pravijo, da pri prihodnjih volitvah ne obdrže republikanci več ko dve sto sedežev v zbornici. Kot vzroke navajajo, da republikanec manjka pravo vodstvo; cene farmerskim produktom so tako padle, da farmeri skoraj ničesar ne prejme za svoje produkte, več ko pet milijonov delavcev je brez dela, delavske organizacije se pritožajo ob stevo, železniškim korporacijam in mesarjem se pa gre na roko.

Razne predloge kot mesarska kontrolna predloga, žitno-trgovska predloga, predloga za povračilo tujezemskih dolgov, neobdobjenja visokih dohodkov, colninska predloga, dačna predloga in še druge take predloge pomagajo, da pride republikanska stranka poražena iz boja.

V političnih krogih zdaj razpravljajo, v koliko se poslužijo demokratje te prilike in izdelajo konstruktiven program za kongresne volitve v prihodnjem letu.

Napredni voditelji strokovno organiziranega delavstva pravijo, da je za delavce vseeno, če zmagajo demokratje ali republikanci. Privatni bizniški interesi so se v obeh starih strankah tako utrdili, da jih imajo pod svojo oblastjo. Demokratična stranka s palmerizmom in burlesonizmom se je ravnokar spremenila iz večine v manjšino. Delavcem in farmerjem morajo biti še v spominu dobrote, ki so jih prejeli ob času demokratične večine v kongresu. Kako bo sestavljen bodoči kongres, pravijo napredni voditelji strokovno organiziranega delavstva, je odvisno od tega, kako daleč so delavci in farmerji spoznali, da nimajo ničesar pričakovati od starih političnih strank. Če to spoznanje postane splošno, pridejo obe stari stranki tepeni iz volilnega boja. Ako pa tega spoznanja ni med delavci in farmerji, se pa položaj delavcev ne bo nič spremenil, pa naj imajo večino republikanci ali pa demokratje v zbornici.

ZLATI DOLAR JE STALNA MERA V ITALIJI.

Rim, 21. avg. — Trgovski minister naznanja, da zlati dolar nadomesti kot valutna mera angleški šterlinski funt, ki služi italijanski zlati liri kot vrednost.

DEJAVNA DRUGA ODKLADAJO ODGOVORNOST ZA VIŠOKE CENE.

New York, N. Y. — Francis Sisaan, podpredsednik Guaranty Trust kompanije, izjavlja, da so trgovci, ki tržijo na drobno, največ krivi, da cene še niso padle in se nismo vrnili v “normalne” čase. Dejal je, da bo treba zopet kupecem vpriporiti stavko, da se spametujejo trgovci, ki tržijo na drobno.

Zdaj je govoril podpredsednik mogočnega denarnega zavoda. Za njim se prav zanesljivo oglašajo zastopniki trgovcev, ki prodajajo na drobno, in izreče, da so za visoke cene odgovorni finančniki in prekupevalci. Živilski trust in drugi, ki imajo svoje prste vmes, preden blago doseže trgovca na drobno. Tako zvrščajo krivdo drug na drugega in vsi lepo zanjejo in obirajo konzumente. Trpita pa le delavec in farmer.

VREME.

Danes hladne vzhodne sapa v Illinoisu. Vreme lepo. Solni vzhod ob 6:04 a. m., solni zahod 7:29 p. m. Najvišja temperatura je bila večerj 70 stopinj.

POMOČ PRIHAJA V RUSIJO OD VSEH STRANI.

Ruski delavci in kmetje, ki niso prisadeti, vrše herojsko delo ne osirajajo se na sunanje pomoč.

HOOVER POTROŠI DESET MILIJONOV DOLARJEV V NEKAJ TEDNIH.

Washington, D. C., 21. avg. — Hoover je naznanil večerj, da je glede pogovjev pomožne akcije v Rusiji vse v redu in velike vsote denarja bodo potrošene takoj za žito, obleko, medicino in druge stvari, ki se odpošljejo v Rusijo. V prvih par tednih bo treba mogoče deset milijonov dolarjev. Voditelji Hooverjeve organizacije so že najeli večje število parnikov, ki bodo nosili tovor živil in drugih potrebščin v Rusijo. Sleherni dolar za ruske potrebščine bo potrošen v Ameriki, pravi Hoover.

Washington, D. C., 20. avg. — Senator King iz Utaha je večerj predlagal v senatu, da vojni department izroči ves preostali medicinski material ameriške armade Hooverjevi administraciji. Material se ceni na pet milijonov dolarjev.

New York, N. Y., 21. avg. — Sovjetski medicinski pomožni odbori in drugi odbori ki zbirajo prispevke in pošiljajo blago direktno v Rusijo, poročajo, da se zdaj nakladata dva parnika v New Yorku s živil, obleko in zdravili za Sovjetsko Rusijo. Prispevki v denarju in blagu prihajajo od vseh strani Amerike in pomožni odbori bodo najeli več parnikov v bližnji bodočnosti. Parnika, ki sta imela odhiti 30. avgusta, morda odpotujeta še v teden kakor hitro bosta napolnjena. To sta “Waco” in “Sverin Jarl”, ki plujeta v Petrograd.

Moskva, 19. avg. — (Feder. Press po Routi). — Predsednik pomožnega odbora Vruskega sveta strokovnih unij Dogadov poroča, da so strokovne in industrijske unije v Rusiji razvile velikanako akcijo za pomoč stradaljočim kmetom ob Volgi. Delavci so mobilizirali cele zore za pobiranje davka v živilih in premestili so delavce iz gladovnih provinc v druge kraje.

Kmetijski sveti v Volinji so prostovoljno naložili slehernemu kmetu davek dvajset funtov žita za svoje stradaljoče brate. Kmetje v provinci Kursk so poslali 1147 ton žita za seme. Tovarniški delavci v Petrogradu in drugih večjih mestih so si naložili čezurno delo in vsa produkt, ki ga izdelajo v tem času, je namenjen stradaljočim prebivalcem ob Volgi. V Moskvi se posebno odlikujejo transportni delavci, učitelji in federacija usmetnikov z delovanjem za omiljenje lakote ob Volgi.

Iz Bakuja je prišlo poročilo, da so domačini v sovjetski republiki Azerbaidžan na Kavkazu organizirali veliko pomožno akcijo v prid ruskih kmetov, ki trpe vsled lakote.

DEJAVNA DRUGA ODKLADAJO ODGOVORNOST ZA VIŠOKE CENE.

New York, N. Y. — Francis Sisaan, podpredsednik Guaranty Trust kompanije, izjavlja, da so trgovci, ki tržijo na drobno, največ krivi, da cene še niso padle in se nismo vrnili v “normalne” čase. Dejal je, da bo treba zopet kupecem vpriporiti stavko, da se spametujejo trgovci, ki tržijo na drobno.

Zdaj je govoril podpredsednik mogočnega denarnega zavoda. Za njim se prav zanesljivo oglašajo zastopniki trgovcev, ki prodajajo na drobno, in izreče, da so za visoke cene odgovorni finančniki in prekupevalci. Živilski trust in drugi, ki imajo svoje prste vmes, preden blago doseže trgovca na drobno. Tako zvrščajo krivdo drug na drugega in vsi lepo zanjejo in obirajo konzumente. Trpita pa le delavec in farmer.

ZVEZNA VLADA PLAČA ODŠKODNINO ZARADI GOZDNIH POŽAROV.

Duluth, Minn. — Zvezna vlada bo razdelila 20 milijonov dolarjev med nasejence in druge, ki trpe materialne izgube vsled gozdnih požarov, ki so leta 1918. uničili velik del šum v severovzhodni Minnesoti in povzročili smrt več sto oseb. Vrhovno državno sodišče je razsodilo, da so požar povzročili železnice, ki so bile takrat pod kontrolo vlade.

KAKŠNO BOLEZEN IMA KRALJ ALEKSANDER?

Iz Pariza javljajo, da ima “nevarno krvno bolezen”. — Zdaj je nekam izgini in s njim vred je izgini burbonska princesa!

IZ BELGRADA JAVLJAJO, DA BO NOVI KRALJ PRIBOGL NA POSTELJI.

Paris, 21. avg. — Kakšno bolezen ima jugoslovanski kralj Aleksander, ki je bil do smrti svojega očeta srbski princ regent? — Misteriozna bolezen, ki je tako naglo položila Aleksandra v posteljo v Parizu ob času, ko njegov oče leži na parah v Belgradu in ko bi moral biti doma, da vodi pogrebne ceremonije, je zbudila veliko radovednost med Parizani in povzročila čudne govore.

Na stotine časnikarskih reporterjev je hotelo večerj obiskati Aleksandra, toda — niso ga mogli najti. V hotelu Ritzu, kjer je ležal prvi dni, ga ni bilo. Reporterji so izpraševali, kje je novi kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev, ali nihče jha ni mogel povedati, kam je izginil. Fakt je, da je bil večerj nathoma odpeljan iz svoje sobe v Ritzu. Srbsko poslanstvo v Parizu noče absolutno dati nobenih informacij. Aleksandrovi zdravnik molče, in če sploh govore, tedaj govore le “o operaciji na vnetem slepicu” in da se boje te “operacije”, kajti princ je bil že enkrat operiran med vojno in bo težko prestal drugo. Drugi pa, ki namigujejo, da znajo nekaj več, pripovedujejo, da ima Aleksander “nevarno krvno bolezen” in da je gyvorica o “vnetem slepicu” le krivica.

Da bo ministerj še večji, je istočasno izgini tudi burbonska princesa, s katero se je Aleksander zaročil pred nekaj tedni v Parizu. Srbsko poslanstvo je večerj javljalo, da kralj Aleksander leži v bolnišnici v Neuillyju v kritičnem stanju. Ima akutno vnetje slepic in operacija je takoj potrebna. Ko so pa reporterji izpraševali v omenjeni bolnišnici, so bili informirani, da Aleksandra ni tam.

Belgrad, 20. avg. — Danes je bilo uradno naznanjeno, da je novi monarh Aleksander bolan v Parizu. Še večerj so uradni krogi trdovratno trdili, da je na potu v Belgrad. Obenem se naznanja, da bo kralj Aleksander moral prisesti v svoji bolniški postelji v Parizu. Posebna komisija pojde v ta namen v Pariz. Aleksander zasede prestol 26. avgusta in po novi ustavi mora prisesti v desetih dneh po zasedbi.

ZADEVA HRVAŠKIH KOMUNISTOV V MILWAUKEEU.

Milwaukee, Wis. — (Federated Press). — Zvezni sodnik Ferdinand A. Geiger je razsodil na priziv šestih članov komunistične stranke, ki so bili aretirani ob času znanega Palmerjevega navala na radikale v januarju 1920. da morajo biti deportirani v njihovo staro domovino. Obtoženi komunisti so: Mike Lojan, Bela Juric, Steve Jossig, Paul Markovic, John Antolic in Sam Markovic.

Sodnik se ni oziral na petičjo obtožencev, ki so prosili za zavrženje obsodbe nižjega sodišča na temelju, da so bili aretirani brez zornega povelja in da niso izvršili nobenega nepoštavnega čina.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNJE JEDNOTE

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNJE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Združene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Nadvoj na vol, kar ima stik z letom

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oblopuje n. pr. (Aug. 31-21) poleg valoga imata na vsakovo pomisliti, da vam je s tem dnemvo poteklo naročilo. Ponovite jo pravilno, da se vam ne moti list.

KDO JE PASIČ, JUGOSLOVANSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK?

Gentleman, saj drugače bi ne postal ministerski predsednik, poročé, marsikdo, ki ne pozna zgodovine Pasiča in krvavih dogodkov, ki se odigravajo na Balkanu že skozi desetletja.

Kdor se zanima za Pasiča, njegova zgodovina, naj čita spomine Augusta Bebla, znanega nemškega socialističnega. V tej knjigi bo čital, da so ob času preganjanja socialistov, ko je bil v Nemčiji na krmilu železni kancelar Bismarck, ki se je trudil, da so bile sprejete postave za preganjanje socialistov, živeli v Švici nemški socialisti v preganjanju. Imeli so svoj klub, v katerega sta pridno zahajala tudi Pasič in Peter, bivši kralj Srbije. Peter je bil poznan pod imenom "Črni princ".

Takrat ni bil Peter prestolonaslednik, pa tudi Pasič ni bil ministerski predsednik. Oba sta živela v Švici v preganjanju kot nemški socialisti, kajti takrat je vladala v Srbiji družina Obrenovićev, ki je živela v krvno-osvetnem sovraštvu s Karadjordjeviči. Kralj srbski je bil znani vživač in razpisnik Milan Obrenović, ki bi dal Petra in Pasiča utakniti v ječo, če bi se prikazala v Belgradu. Seveda sta bila tako pametna, da se nista vrnila v Belgrad, ampak sta drugim prepustila, da so za nju kovali načrte in jih tudi izvedli. Znano je, da je bil Milanov malovredni sin Aleksander, ki je postal srbski kralj, ko so ga proglasili polnoletnim, umorjen. In takrat so javno šepetali, da so imeli ljudje prste vmes, ki zdaj igrajo veliko ulogo v Belgradu. Anglija ni hotela dolgo časa priznati Petra vladarjem Srbije, češ, da je umor v belgrajakem konaku povabilo drugim zarotnikom, da se na ta način znebe svojih kronanih vladarjev in postavijo druge ljudi na prestol, ki so jim bolj všeč.

V balkanski politik si od nekdanj samokresi, handžarji, bodala, trup in druga taka nečedna sredstva igrala veliko, akoraj odločilno ulogo. Saj je kmalu po sklenejem premirju nekdo dejal na Bledu, da ima Pasič najmanj dvajset političnih umorov na svoji vesti. Seveda jugoslovanski žandar ali pandur ga je takoj aretiraj, kakor da bi dotični izvršil razžaljenje veličanstva, ker je izrekel to, kar vrabel čivkajo na belgrajskih strehah.

Za to se ni treba prav nič danes čuditi, če je socialistični dnevnik "Arbeiter Zeitung" na Dunaju poročal, da je navidezni atentat na regenta Aleksandra priredil Pasič iz političnih vzrokov. V koliko je Pasič kriv, kar ga dolži poročil o atentatu na regenta Aleksandra, se ne bo dalo tako hitro dognati, ako slepi slučaj ne porine prijateljem resnice dobrih dokazov v roke. Ampak fakt postoji, da ljudje Pasičevega kalibra so nemogoči v Ameriki kot departmanti tajniki in na Angleškem kot ministri.

SIN SE JE PRIPRAVLJAL ZA SLAVNOST, OČE JE PA UMIRAL?

Srbski kralj Peter se je boril s... smrtjo, njegov sin se je pripravljaj za slavnostno kronanje kraljevine najdaljšega imena po načinu, ki je bil v navadi pri Habsburžanih. Ko je stari Peter zasedel srbski prestol, ga niso kronali. Šele kasneje se je nekdo spomnil da je pametno, če se kupi železen lonec in pozlati in posadi Petru na glavo, da bo bolj podoben veličanstvu, kajti v Srbiji so živeli ljudje, ki so ga poznali kot sestradanega vstaša na Balkanu in beguna v Švici.

Stari Peter je privolil v to maškerado in pajacado, ker je moral privoliti, toda pozlačeni lonec je nerad dal na glavo, ker ga ni bil vajen im najbrž se mu je zdel pretežak.

Njegov sin regent Aleksander je seveda drugih nazorov ki so se posebno utrdili v njem, odkar so se pričeli ruski caristi naseljevati v velikem številu v kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Brzjav je poročal, da je srbska komisija hodila po Dunaju in kupovala staro ropotijo, ki je služila Habsburžanom pri kronanju, ko se je stari Peter boril v smrtjo v Srbiji. Sin ni mogel počakati, da oče zatigne oče svoje oči, ampak naročil je, ko je oče še dihal, da se pokupi stara habsburška ropotija, ki kvečjem sodi v muzej.

Duhovni raznih ver radi pripovedujejo priprostemu ljudstvu, da so kronani vladarji vzor vseh čednosti. Pri

sinu starega Petra je pa opaziti, da prav malo da na četrto božjo zapoved, še manj pa na pieteto.

S slavnostnim kronanjem pa ne bo menda nič. Kajti po poročilih iz Pariza je sin tako težko bolan, da se ni mogel udeležiti očetovega pogreba. In ker se mora novi kralj kronati v detesih dneh po kraljevi smrti se to kronanje izvrši na bolniški postelji. Ili ni to ironija usode?

DOPISI.

Black Diamond, Wash. — Kakor sem že prikratk poročal, so delavske razmere v tem kraju pod ničlo, ker smo na svaki že 5 mesecev radi znižanja plače in sicer \$2.36 dnevno. Dosedaj je bilo še vedno upanje, da se bo stvar uredila. Toda, kakor so se pričeli sedaj obnastiti podjetniki, izgleda le slabo za našo organizacijo U. M. W. of A. in za delavce ne le v tej naselbini, ampak po vsej okolici, posebno pa v onih naselbinah, ki so last Pacific Coast premogovne kompanije.

Čenjenim štatelem je gotovo znano, kar sem zadnjič poročal v Prosveti da je bankir kar izgnil iz tukajšnje naselbine in s njim tudi ves denar, ker do danes se še nič ne ve, če bodo vlagatelji sploh kaj dobili od svojih vlog. Prizadei so v veliki večini samo delaveci. Toda to še ni dovolj, da bi delaveci izgubili samo naloženi denar, za katerega so garali vse dni svojega življenja. V tukajšnji naselbini je okoli 400 domov katere lastujejo večinoma delavci. Kompanija jih lastuje le malo številu 40 do 50. Zemlja na kateri se nahajajo ti domovi je last Pacificčne premogovne kompanije in delaveci imajo le v najemni letu, od katerih plačujejo po \$1 mesečno. Ker gre kompaniji precej trda, da bi znižala plačilno lestvico in zlomila organizacijo, za kar ji je še največ, je poslala vsem delavcem v tej naselbini ultimatum, da se moramo v 30 dneh preseliti z njihove zemlje in seveda svoje lastne domove zapustiti. Ona hoče na vsak način odpreti rov in hoče imeti prostor za stavkokaze. Če bo to šlo, bo pokazala bodočnost. Vso zadevo ima v rokah advokat v Seattle.

Do sedaj še niso pričeli s delovanjem v jami, v resnici je prišlo 64 varuhov, katere kliče kompanija, da varujejo njeno lastnino. Kako lastnino ne vemo, ker lastujejo samo rova domovi niso njena last. Stvar je vsa drugača, kakor jo hoče pokazati kompanija, ker če je na tem kaj resnice, se lahko vsak sam prepriča. Če bi hoteli unijaki člani povedati resnico, bi izgledalo malo drugače.

Rov v tej naselbini je jako nevaren in je globok 5500 čevljev, tako da ga je več, kakor polovica pod morajo gladno. Pred kakimi dvema mesecema je nastal v omenjenem rovu zelo nevaren ogenj. Delalo je kakih 150 unijakih delavcev skosi cel mesece, da so ogenj pogasili in spravili rov v red. Kakor hitro je bilo delo dokončano smo dobili povelje, da naselbino zapustimo in sedaj se zveležo agente, da varujejo njihovo lastnino. Ni li to smešno, ako smo rov obvarovali, da potem še kličejo varstva ter trde, da morajo imeti agente ker je v nevarnosti njihova lastnina. Dosedaj so bili tukajšnji unijaki delaveci zelo mirni, kakor bi ne bilo nobene stavke. Lastnike jezi, da nismo šli na Alportovo povelje nazaj na delo. Alport je vodil komisijo in pregledoval kompanijske knjige, se je seveda izjavil, da je kompanija delala z izgubo in da se moramo povrtni na delo z znižano mezo. Hoteli so, da bi volili in volitve smo odklonili.

Pred tednom dni je bila aklicna konvenca 10. distrikta U. M. W. of A. v Seattle, Wash. in je zaključila, da ne gremo na delo pod nobenim drugim pogojem, kakor ako ostane plačilna lestvica, ki je v veljavi do 1. aprila 1922. Pacific Coast premogovna kompanija je na to pretrgala vsa nadaljna pozivanja z umjo in je izjavila, da sploh neče nič več slišati o naši organizaciji U. M. W. of A. in da bo pričela z odprto delavnico. Kakor se čuje, obrta delavce po vseh združenih državah in jim obljubuje vse, kar je v navadi pri kompanijah. Resno svarim vse rojake, da se ne dajo pregovoriti od kakšnih agentov, ker je tu na tisoče delavcev brez dela.

Ob enem opozarjam tukajšnje rojake, da se zadržijo mirno, kakor do sedaj kajti bodite pripravni, da bodo pričeli sami delati nemir, kakor je njihova stara navada.

Če ne bo mogoče razrešiti par bomb, tedaj bomo mi vse, samo ljudje ne. Kaj bo prinesla bodočnost, se bom v kratkem oglašil. — Joseph Šušnik.

Meriden, W. Va. — Da ne bo kdo mislil, da smo šli vai rakovo pot, je treba kaj poročati iz te naselbine. O delavskih razmerah se ne morem zahvaliti, ker so take, kot drugod. Od vsakih deset premogovov dela samo po eden, a še tisti tako slabo, da so delavci le težko preživimo. Več gospodarstvom premogarskih mogotecev se joka, da ne moremo pričeti z delom tako dolgo, dokler se unijaki delaveci ne izrečejo, da gredo na delo za 54 centov od tone, toda delavci so vai enim misli in velikoj je delavskih družin, od katerih očetje že po 5 mesecev ali pa še več ne delajo. Kljub temu stojimo na strani pogodbe 17 distrikta U. M. W. of A., ki je do 1. aprila 1922, ker vemo, da bodo delaveci v tem boju zmagali.

28. julija so zahtevali od postaje 4013. U. M. W. of A. svojo števk. 3. rov, ki je pričel obratovati meseca aprila t. l. Res so delavci pričeli z delom in dostavljati vozneke do "fesa". Prosteri so bili vsaki dan daljši in spredeli so, da so napravili sami sebi slabo, ker se je gospodar tudi privadil, da mu ni bilo treba kupiti. Šli so do delodajalca in zahtevali, da mora dati ljudi za dovažanje vozov ali pa, da mora pri toni 12c več plačati, da bodo vozove sami dostavljali in odvzeli. Prišlo je do stavke. V dveh dneh se je podjetnik podal in dobili so dovaževalce. To je lep uspeh.

Poročal sem že enkrat v Prosveti, kako sem se usedel na li-manec meseca marca t. l., ko je mislila gospoda pri U. S. C. in C kompanija, da bo dobila Slovence, da bi pričeli stavkokaziti v št. 40 rovu, kateri je pod U. M. W. of A. Uspelo jim ni in po preteku 5 mesecev so zopet ponovili, kar se jim je bolj obneslo, ker so dobili več skehov iz Linča, Ky., in Garyja, W. Va., vseh skupaj je bilo okoli 100. Od prvoga do 13. avgusta so odsvolili nad polovico organiziranih premogarjev in postavili so neunijske delavce. Ostali so samo oni unijaki delavci, ki so delodajalcu obljubili, da so pri volji delati po 12 ur na dan. Mislim, da se jim ne bo obneslo, ker tu je več zastopnikov od uni-je in nadejajo se, da bodo stavkokazi v kratkem času izgnani in da bodo zopet stari premogarji kupali črno zlato. Mislim, da med onimi, ki bodo izgnani ni Slovenca in ako bi bil, bi ga obelodanil v listu.

Tu sem je prišel mal, toda širokopolec Slovenec, ki se je izjavil, da prodaja delnice za dobro družbo in imel je srečo, da jih je samo pri rojaki prodal za \$800 v kotovini in \$900 bodo plačali v par mesecih. Takoj mi je padlo na misel, da ni mogoče dobiti za 100 delnic \$1 in zraven pa brezplačno loto (zemljišče), vredno več sto dolarjev. Rekel sem, da kdor je dal, bo tudi izgubil in res se je zgodilo tako. Dva rojaka sta ga že v drugo obiskala, da bi jima dal denar nazaj, toda izgovarja se, da ni dobil odgovora od družbe, dasiravno je že 14 dni odkar je pisal. Ime družbe, ki prodaja take delnice je "The Mississippi Oil & Gas Co. Operative Joint Stock Co. Aekerman Mississippi. Po mojem mnenju bo šel ves ta tenar rakovo pot, torej previdnost rojaki.

Naznanjam, da smo ustanovili novo društvo SNPJ, št. 437. Rojaki sedaj imate priliko vpisati se pri tem novem društvu, ki je del najboljšie slovenske organizacije. Pustite tuja društva, ki so dobra samo za takrat, kadar plačujete, ko ste v resnici potrebni podpore, pa dobite le malo ali pa sploh nič. Vsi tukajšnji rojaki, ki ste že člani SNPJ dobite prestopne liste in pristopite k tukajšnjemu društvu "Slovenski premogar" št. 437 SNPJ. — Unijaki premogar.

Lawrence, Pa. — Tu se nam godi prav dobro. V premogovov gremo enkrat, k večjemu dvakrat na teden malo potraščiti miši in pod-
gane. Družba prav po očetovako skrbi za nas in ve, da človeku ni dobro samemu biti. Kar po štiri so nas zriabili v en prostor. Dva po dnevu, dva pa po noči. To pa kar se jim slučajno zljubi, da nas pokičejo na delo.

RAZNE VESTI.

Ameriško časopisje. — Biro za ljudsko štetje poročá, da se v Zlr. državah tiska dnevno enajst milijard istisov časopisov (natančno število je 11,270,559,316). Koncem leta 1920. je bilo 2433 dnevnikov a skupno dnevno cirkulacijo 32,735,927 listov. Vseh časopisov je 29,431.

Lovcojov pogodovinski tiskarski stroj je postal lastnina Zgodovinskega društva v Chicago. Stroj spominja na burne dogodke leta 1837, ko so se vršili ostri boji za odpravo telesne sužnosti v Ameriki. Elijah P. Lovejoy, mučenik za svobodo sužnjev, je bil takrat lastnik in urednik lista "The Alton Observer" v Altonu, Ill. List je bil glasilo abolicionistov, ki so zahtevali osvoboditev sužnjev. Lovejoy je pisal plamenče članke proti sužnjedrcem in pozival Ameriko, da odpravi svojo največjo sramoto. Ampak takratni sužnjedrci, ki so bili kakor današnji kapitalisti, ki ne izbirajo sredstev, kadar je treba udariti po nasprotniku, ki ogroža njihov dobiček. Nahajskali so drhal, ki je udria v tiskarno, ubila Lovcojova in vrgla njegov tiskarski stroj v reko Mississippi. Kasneje, ko je bila sužnost odpravljena, je starinar Gunther dobil stroj iz vode in ga hrnul kot dragocen predmet svoje zgodovinske zbirke. In zdaj ga je dobilo Zgodovinsko društvo, ki ob priliki razstavi znameniti stroj obištvu na ogled.

Star grški tempel odkrit. — Iz Aten se poročá, da so arheologi odkopali razvaline starega grškega templa v Sikionu na južnem bregu Korintskega zaliva, ki je bilo v četrtem stoletju pred Kr. eno največjih mest na Grškem. Tempelje star okrog 2300 let in je bil posvečen boginji Artemiziji.

Književne vesti. "Čas" ima sledečo vsebino v svoji številki za avgust: Ivan Zorman: Metulja, pesem. — Ivan Zorman: Spoznanje, pesem. — Frank Krč: V zarjah življenja, povest. — Naša obteka in nakit. — Janko N. Rogelj: Pri čarovniku, povest. — Kako se je razvijal človek. — Med divjaki in kanibali. — Jože Ambrožič: Mati, črtica. — Skrb za zdravje. — Čiščenje svetega Ignorancija. — Vsebinsa priloge: O molih. Za naše gospodinje. Prezervirana in posušena sladdka koruzna. Razno.

SLOVANSKA OLIMPIJADA V CHICAGU. Chicago, Ill. — Na vabilo českoslovackih sokolovskih društev v Ameriki se vrši slovanska olimpijada v Chicago. Slovanski telovadci iz Kanade, Združenih držav in Evrope se v torek zberejo v Dvorakovem parku, v Kolizeju pa v soboto in nedeljo, kjer se vrše razne vaje in tekmovanje. V soboto so prišli telovadci iz St. Louisa. V nedeljo popoldne se je pripeljalo v Chicago petnajst českoslovackih telovadcev iz Evrope in delegacija, obstoječa iz pet članov, v kateri je narodni socialist Klotiš, zdaj senator v Čehoslovackiji. Več telovadcev je bilo pridržanih v New Yorku zaradi karantene. Na ladiji je neki pasażir obolal na legarju in tisti, ki so bili v tistem oddelku drugega razreda, so pridržani v karanteni.

Med telovadci je skupina, ki je odnesla prvo darilo pri olimpijadi v Antverpnu v Belgiji.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Chicago, Ill. — Avtomobilist. — V splošnem se v srednjem Illinoisu mehke ceste slabe, ker so jih razjedli deževni nalivi. Izogibališče na Lincolnovi cesti se zdaj nahaja le med Genevo in Elburnom, ki je dolgo 6 1/2 milj. To izogibalšče ostane letos najbrž skoz vse leto. Pazite na past v Winfieldu na Lincolnovi cesti zapadno od Wheatona, da vas ne primejo zaradi hitre vožnje. Meje mesteca so zaznamovane in ravnanje se morate po vzornikem redu miho in pol-daleč. Kadar potrebujete še kakšne informacije, kar pišite in prav radi vam ustrelimo, če so nam na razpolago informacije, ki jih zahtevate.

POPLAVA V ARIZONI.

Phoenix, Ariz. — Od tukaj so poslali ale, da posvare ljudstvo, nastanjenje v nižinah med tukajšnjim mestom in Glendalem, da se umaknejo pred prihajajočo poplavo.

Le uživajmo svobodo brez skrbi, saj zapreke po črevih ne bo nihče dobil, ker je sestavljena z najboljšimi odvajalnimi stvarmi. Tudi Urha ne bo potrebna nikomur kleati na pomoč, če je prav kdo en par porelj preveč spravil pod streho. Dober tek sebi in vam želi M. Rupnik.

Phoenix, Ariz. — Od tukaj so poslali ale, da posvare ljudstvo, nastanjenje v nižinah med tukajšnjim mestom in Glendalem, da se umaknejo pred prihajajočo poplavo.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

NARODNA SKUPŠČINA V USTAVI.

Govor posl. sodr. Etbina Kristana na seji Ustavotvorne skupščine 10. junija.

Jaz bi bil zato, da dobi pasivno volilno pravico, kadar ima aktivno. Ampak če ste za sedanjo skupščino zahtevali 25 let, ne postavljate reakcionarne prepreke, da ne bi narod volil same mladine, dokler ima tudi kaj modrih starcev. Mislim, gospodje, da je v skupščini treba različnih elementov, in kadar je dobro, da so tukaj ljudje z mnogimi izkušnjami, je treba tudi ljudi z mladimi ideali in z močnimi elementi. Mislim, da ni vzroka, da bi se bali mladine v našem javnem življenju. (Dr. Lazar Marković: Vi imate temperamento, kakor da ste mladi.) Kar se tiče mojega temperamento, ni sedaj v debati. (Dr. Lazar Marković: Hotel sem reči, da je temperamento v skupščini.) Prav nič nisem danes razpoložen za šalo, zakaj iz te zbornice je izginila tista atmosfera, ki bi bila primerna za nekoliko šale. — Na vsak način mislim, da je koristno, če pritegnemo del mladine na sodelovanje, da ne bo sposoben človek šele v poznih letih prihajal sem, ko ni imel prilike, da bi se bil od svojih starejših tovarišev kaj naučil.

Priznam, da niso to najusodnejša vprašanja. Tu imamo tudi važnejše reči, o katerih je treba govoriti.

Eden naših predlogov je bil šle deči.

V 74. članku predlagamo, da se namesto zahteve, da polagajo narodni poslanci prisego, sprejme zobljuba. Gospodje, če bi bili konsekvanti, bi sprejeli ta amandna, ker ste sprejeli v tej

ustavi stavek, ki ga sedaj negirate. V nekem drugem oddelku, in sicer v 12. članku pravite: "Garantira se svoboda vere in vesti. Uživanje državljanov in političnih pravic je neodvisno od svobode vere. . . Ničče ni dolžan javno izpovedovati svojega verskega prepričanja. . . Ničče ni dolžan sodelovati pri verozakonskih aktih. . . razun . . . kolikor določa zakon za osebe, ki so podložne očetovski, varuški ali vojaški oblasti."

Gospodje, mislim, da ni dvoma, da ne more biti dvoma, da je prisega verozakonski akt. Na eni strani pravite, da je svoboda vere in vesti garantirana, in da nihče ni dolžan javno izpovedati svojega verskega prepričanja, če ni podložen očetovski, tutorški ali vojaški oblasti, od poslanec pa zahtevate javno izpovedovanje njihovega verskega prepričanja s prisego v religiozni obliki. Veste, da je to roganje, zakaj ljudi imate, ki ne verujejo, kar uči pravoslavna, ne kar uči katoliška, ne kar uči mohamedanska vera, poslanci so, ki ne verujejo v Boga, vi pa zahtevate od njih — (Medklie: (Dol z njim!) — če hočete "dol z njim!" — tedaj morate to zapisati v ustavo, ne pa da imamo svobodo vere in vesti — vi pa zahtevate od poslancev, kar velja sicer le za ljudi, podložne očetovski, varuški ali vojaški oblasti.

Če torej hočete, da bo ta odstavek veljal in da ne bo ves svet videl, da zanašate v ustavo nekaj, v kar sami ne verjamate, da zanašate v ustavo nekaj, kar v isti ustavi negirate, tedaj morate zavreči to prisego, brez obzira na to, kakšno vsebino ji sploh dajete.

Ne vem, zakaj bi moralo biti to prav v naši državi. Dovolj je drugih držav, ki niso propadle, četudi niso imele podobnih priseg. Pri nas pa? Neprenehoma se tukaj govori o vsakovrstnih svobodah, o enakostih, ali v skupščini, ki naj zastopa voljo naroda, ki naj dela za interese tega sveta, in ki nima s tistim, kar je nad oblaki ali kaj vem kje, kadar se zemlja obrne, hočete kar prvi dan, ko se zbornica snide, nekakšno religiozno demonstracijo. Tedaj vsaj ne govorite, da smo napredni, ne recite, da imamo pogum, da kreimo naprej, dokler nimate toliko poguma, da bi odložili brezpomembno tradicijo, s katero se smešimo pred vsem svetom. (Valerijan Pribičević: V Ameriki mora biti predsednik vsako nedeljo v cerkev.) Gospodje, če hočete iz vseh dežel pobrati vse, kar je v njih reakcionarne, vse, kar je v njih neumnega, in spraviti v našo ustavo, tedaj ni dvoma, da ne bi bilo težko napraviti iz nje monstrum. Prav gospod Valerijan Pribičević je eden izmed tistih, ki se ne bodo nikdar pozivali na to, kar je v drugih deželah dobroga, ampak če iztakne kje kakšno neumnost, jo hitro prezentira naši skupščini. (Val. Pribičević: Mi stvarjamo napredno ustavo.) Gospod Valerijan, če, smatrate, da je to napredno, bo treba iti še za nekoliko stoletij nazaj in pogledati, če ne najdemo še kakšno absurdnost, ki bi je mogli spraviti v našo ustavo.

Gospodje, za prehodne navedbe, ki so tudi s tem oddelkom v stiku, smo podali predlog, ki se glasi: "Narodni poslanci bodo na skupščinski seji pred predsednikom skupščine položili obljubo, da se bodo v svojem poslaniškem delu ravnali po ustavi, da bodo ščitili pravice naroda in edinstvo države po svojem najboljšem znanju in prepričanju." (Medklie: To je dobro.) Mislim, da bi to povsem zadostovalo, zakaj poslanik se itak ne voli za kaj drugega, kakor da varuje pravice naroda, in interese naroda, med katere spada narodno edinstvo in sivo. Drugič pa pomeni zobljuba vprko vse zbornice in pred predsednikom na vsak način toliko, kolikor prisega na Boga, v katerega mnogi ne veru-

jejo. In gospodje, če hočete, da imamo priliko, da sprejmemo tak predlog pri prehodnih navedbah mi ne smete sedaj zapirati poti s tem, da določate prisego. Nadalje mislimo, da more parlament le tedaj zaslužiti ime narodne skupščine, če je suveren. Četudi ste odglasovali načelo monarhije, ne smete v praksi tega načela tako razširjati, da bi mogli tangirati najosnovnejša prava naroda in skupščine, v kateri so te pravice reprezentirane. To pomeni, da se mora ta skupščina zbirati po zakonu, da se lahko zbere, kadar sama hoče, da se ne more odgajati, da se ne more z njo postopati drugače, kakor sama sklepa. Ko smo govorili o republikani in o prednosti republikanskih načel pred monarhističnimi, se nam je odgovarjalo, da ni ta monarhija pravzaprav nič drugega kakor republika, in da ima namesto predsednika dosmrtnega kralja. (Medklie: Tako je! Tako bi po sedanjih razmerah lahko bilo ponekod, če bi bil ta kralj res le prezident za tiste alavnostne prilike, brez katerih sedanja družba še vedno misli, da se ne more izhajati. (Dr. Lazar Marković: Ideal republike v Ameriki? Gospod doktor, nekatere institucije ameriške republike niso nikakor moj ideal. Mi smo vam v našem načrtu povedali, kakšno republika si mislimo mi. To ni bila ne ameriška ne francoska, ampak jugoslovanska republika. (Minister Marko Trifković: To pa zopet ni ideal Jugoslavije.) Ne vem, ali je gospod minister res tako uverjen, da to ni ideal Jugoslavije. Če je Jugoslavija ves jugoslovanski narod, mislim, da je že danes v narodu vsaj toliko republikanskega mišljenja, kolikor monarhističnega. (Minister Trifković: Motite se.) Povrh je pa treba še upoštevati, da jih med tistimi, ki so monarhisti, največ ne razmišlja o monarhiji in republikani in so za monarhijo največ zato, ker ta monarhija obstaja. (Mihalčič: Večina je za carvino. — Valerijan Pribičević: Glejte, ta pravi, da misli večina na carvino.) Niemu se ne čudim, saj vedno sanja o carstvu božjem. Čudim se le, da se je dal voliti v jugoslovansko skupščino in da ne kandidira rajši za nebeški sabor. — (Nadaljevanje.)

Ali pa vsaj da ne bi imel prostih rok — razbojnik. "Zame se ne bojte! Zdej mi ne stori ničesar. Vso odgovornost prevzamem sam." Pogledal je mladeniča. "Ne, povejte sami! Kajnda boste mirni? Zločinec ga je hvalečno pogledal. "Tudi če me vkležete, se ne bom branil." In resnično ga je rdečica obila ob teh besedah. "Le pojdite brez skrbi," je Zorko dejal stražniku. Ta je salutiral in odšel. Zorko si je primaknil stol; sedel in se zagledal v mladeniča. Bilo je vendar čudno. Nikdar še ni mogel videti tega fanta in vendar je bilo na njegovem obrazu, zlasti pa v njegovih očeh nekaj tako znanega, da je po silni moral premišljati, kam naj to dene. Vprašujoče in nemirne oči so bogale po sobi in vešali so se uprle v steno, kakor da jo morajo predreti. Od kod pozna te radovedne poglede? . . . Pozna jih. Ali od kod? "Mladi mož," je napolned nagovoril morilca. "potrudite se zdaj, da mi poveste resnico. To je težko in lahko — kakor vzamete. Če mi verjamete, vam bo lahko. To pa mi morate verjeti že zaradi tega, ker mi veleva dolžnost, da ščitim svojega klienta, ki ga bodo napadali drugi, tudi po svoji dolžnosti. Če pa se vam zdi preveč, da bi verjeli, ne smete pozabiti, da sem človek, torej željan uspeha, ki pa bo tem večji, čim bolj se mi posreči vaša obramba. Hočete mi li zapustiti?" "Hočem," je tiho odgovoril zločinec. "Torej čisto resnico! Pripovedovali jo boste le meni in kar ni za druge, ostane pri meni kar in v grobu. Če se kaj zmotite, popravite sami. Nemara se vam bo zadelo, da morate kakšno reč obožati, omiliti; če vam uide taka neresnica, sežite nazaj, pa povejte po pravici." "Povem, gospod doktor. A kje naj začnem?" "Kjer mislite, da je potrebno. Če poveste kaj malega preveč, ne bo nesreče. Zdej je moj čas določiti za vas. Če poveste premalo, vas vprašam."

Mludenč je nagnil glavo in se zamislil. Potem je dejal: "Zgodaj bi moral začeti." "Tem bolj," je odgovoril Jezerški. Fant se je zopet zamislil. Polagoma se mu je čelo nagubalo, oči so se mu stegnile, žila na vratu se je napela. Nenadoma se je stresel in vstal. "Pustite me od tod!" je mučno zaklelal. "Naj me zagovarja kdorkoli, ali pa nihče. Vi ne! Vi ne!" Čudeč se je Zorko pogledal. "Kaj pa vas obhaja? To je nesmisel . . . No, sedite, pa se umirite! Zdej se niste pred sodnikom. Z Vami govori mož, ki ne pozabi, da se teka k njemu človek, nesrečen človek, potreben opore in utehe. . . Popijte požirek vode, da mine razburjenost. . . Tako . . . In zdaj govorite kakor z očetom."

Fant se je zdrnil. Nekaj časa je poziral, kakor da se bojuje z jokom. Napolned je dejal: "S tem se pač pričenja moja povest. Očeta nimam." "Je li unari?" (Dalje prihodnji.)

jejo. In gospodje, če hočete, da imamo priliko, da sprejmemo tak predlog pri prehodnih navedbah mi ne smete sedaj zapirati poti s tem, da določate prisego. Nadalje mislimo, da more parlament le tedaj zaslužiti ime narodne skupščine, če je suveren. Četudi ste odglasovali načelo monarhije, ne smete v praksi tega načela tako razširjati, da bi mogli tangirati najosnovnejša prava naroda in skupščine, v kateri so te pravice reprezentirane. To pomeni, da se mora ta skupščina zbirati po zakonu, da se lahko zbere, kadar sama hoče, da se ne more odgajati, da se ne more z njo postopati drugače, kakor sama sklepa. Ko smo govorili o republikani in o prednosti republikanskih načel pred monarhističnimi, se nam je odgovarjalo, da ni ta monarhija pravzaprav nič drugega kakor republika, in da ima namesto predsednika dosmrtnega kralja. (Medklie: Tako je! Tako bi po sedanjih razmerah lahko bilo ponekod, če bi bil ta kralj res le prezident za tiste alavnostne prilike, brez katerih sedanja družba še vedno misli, da se ne more izhajati. (Dr. Lazar Marković: Ideal republike v Ameriki? Gospod doktor, nekatere institucije ameriške republike niso nikakor moj ideal. Mi smo vam v našem načrtu povedali, kakšno republika si mislimo mi. To ni bila ne ameriška ne francoska, ampak jugoslovanska republika. (Minister Marko Trifković: To pa zopet ni ideal Jugoslavije.) Ne vem, ali je gospod minister res tako uverjen, da to ni ideal Jugoslavije. Če je Jugoslavija ves jugoslovanski narod, mislim, da je že danes v narodu vsaj toliko republikanskega mišljenja, kolikor monarhističnega. (Minister Trifković: Motite se.) Povrh je pa treba še upoštevati, da jih med tistimi, ki so monarhisti, največ ne razmišlja o monarhiji in republikani in so za monarhijo največ zato, ker ta monarhija obstaja. (Mihalčič: Večina je za carvino. — Valerijan Pribičević: Glejte, ta pravi, da misli večina na carvino.) Niemu se ne čudim, saj vedno sanja o carstvu božjem. Čudim se le, da se je dal voliti v jugoslovansko skupščino in da ne kandidira rajši za nebeški sabor. — (Nadaljevanje.)

Ali pa vsaj da ne bi imel prostih rok — razbojnik. "Zame se ne bojte! Zdej mi ne stori ničesar. Vso odgovornost prevzamem sam." Pogledal je mladeniča. "Ne, povejte sami! Kajnda boste mirni? Zločinec ga je hvalečno pogledal. "Tudi če me vkležete, se ne bom branil." In resnično ga je rdečica obila ob teh besedah. "Le pojdite brez skrbi," je Zorko dejal stražniku. Ta je salutiral in odšel. Zorko si je primaknil stol; sedel in se zagledal v mladeniča. Bilo je vendar čudno. Nikdar še ni mogel videti tega fanta in vendar je bilo na njegovem obrazu, zlasti pa v njegovih očeh nekaj tako znanega, da je po silni moral premišljati, kam naj to dene. Vprašujoče in nemirne oči so bogale po sobi in vešali so se uprle v steno, kakor da jo morajo predreti. Od kod pozna te radovedne poglede? . . . Pozna jih. Ali od kod? "Mladi mož," je napolned nagovoril morilca. "potrudite se zdaj, da mi poveste resnico. To je težko in lahko — kakor vzamete. Če mi verjamete, vam bo lahko. To pa mi morate verjeti že zaradi tega, ker mi veleva dolžnost, da ščitim svojega klienta, ki ga bodo napadali drugi, tudi po svoji dolžnosti. Če pa se vam zdi preveč, da bi verjeli, ne smete pozabiti, da sem človek, torej željan uspeha, ki pa bo tem večji, čim bolj se mi posreči vaša obramba. Hočete mi li zapustiti?" "Hočem," je tiho odgovoril zločinec. "Torej čisto resnico! Pripovedovali jo boste le meni in kar ni za druge, ostane pri meni kar in v grobu. Če se kaj zmotite, popravite sami. Nemara se vam bo zadelo, da morate kakšno reč obožati, omiliti; če vam uide taka neresnica, sežite nazaj, pa povejte po pravici." "Povem, gospod doktor. A kje naj začnem?" "Kjer mislite, da je potrebno. Če poveste kaj malega preveč, ne bo nesreče. Zdej je moj čas določiti za vas. Če poveste premalo, vas vprašam."

Mludenč je nagnil glavo in se zamislil. Potem je dejal: "Zgodaj bi moral začeti." "Tem bolj," je odgovoril Jezerški. Fant se je zopet zamislil. Polagoma se mu je čelo nagubalo, oči so se mu stegnile, žila na vratu se je napela. Nenadoma se je stresel in vstal. "Pustite me od tod!" je mučno zaklelal. "Naj me zagovarja kdorkoli, ali pa nihče. Vi ne! Vi ne!" Čudeč se je Zorko pogledal. "Kaj pa vas obhaja? To je nesmisel . . . No, sedite, pa se umirite! Zdej se niste pred sodnikom. Z Vami govori mož, ki ne pozabi, da se teka k njemu človek, nesrečen človek, potreben opore in utehe. . . Popijte požirek vode, da mine razburjenost. . . Tako . . . In zdaj govorite kakor z očetom."

Fant se je zdrnil. Nekaj časa je poziral, kakor da se bojuje z jokom. Napolned je dejal: "S tem se pač pričenja moja povest. Očeta nimam." "Je li unari?" (Dalje prihodnji.)

Ali pa vsaj da ne bi imel prostih rok — razbojnik. "Zame se ne bojte! Zdej mi ne stori ničesar. Vso odgovornost prevzamem sam." Pogledal je mladeniča. "Ne, povejte sami! Kajnda boste mirni? Zločinec ga je hvalečno pogledal. "Tudi če me vkležete, se ne bom branil." In resnično ga je rdečica obila ob teh besedah. "Le pojdite brez skrbi," je Zorko dejal stražniku. Ta je salutiral in odšel. Zorko si je primaknil stol; sedel in se zagledal v mladeniča. Bilo je vendar čudno. Nikdar še ni mogel videti tega fanta in vendar je bilo na njegovem obrazu, zlasti pa v njegovih očeh nekaj tako znanega, da je po silni moral premišljati, kam naj to dene. Vprašujoče in nemirne oči so bogale po sobi in vešali so se uprle v steno, kakor da jo morajo predreti. Od kod pozna te radovedne poglede? . . . Pozna jih. Ali od kod? "Mladi mož," je napolned nagovoril morilca. "potrudite se zdaj, da mi poveste resnico. To je težko in lahko — kakor vzamete. Če mi verjamete, vam bo lahko. To pa mi morate verjeti že zaradi tega, ker mi veleva dolžnost, da ščitim svojega klienta, ki ga bodo napadali drugi, tudi po svoji dolžnosti. Če pa se vam zdi preveč, da bi verjeli, ne smete pozabiti, da sem človek, torej željan uspeha, ki pa bo tem večji, čim bolj se mi posreči vaša obramba. Hočete mi li zapustiti?" "Hočem," je tiho odgovoril zločinec. "Torej čisto resnico! Pripovedovali jo boste le meni in kar ni za druge, ostane pri meni kar in v grobu. Če se kaj zmotite, popravite sami. Nemara se vam bo zadelo, da morate kakšno reč obožati, omiliti; če vam uide taka neresnica, sežite nazaj, pa povejte po pravici." "Povem, gospod doktor. A kje naj začnem?" "Kjer mislite, da je potrebno. Če poveste kaj malega preveč, ne bo nesreče. Zdej je moj čas določiti za vas. Če poveste premalo, vas vprašam."

Mludenč je nagnil glavo in se zamislil. Potem je dejal: "Zgodaj bi moral začeti." "Tem bolj," je odgovoril Jezerški. Fant se je zopet zamislil. Polagoma se mu je čelo nagubalo, oči so se mu stegnile, žila na vratu se je napela. Nenadoma se je stresel in vstal. "Pustite me od tod!" je mučno zaklelal. "Naj me zagovarja kdorkoli, ali pa nihče. Vi ne! Vi ne!" Čudeč se je Zorko pogledal. "Kaj pa vas obhaja? To je nesmisel . . . No, sedite, pa se umirite! Zdej se niste pred sodnikom. Z Vami govori mož, ki ne pozabi, da se teka k njemu človek, nesrečen človek, potreben opore in utehe. . . Popijte požirek vode, da mine razburjenost. . . Tako . . . In zdaj govorite kakor z očetom."

Fant se je zdrnil. Nekaj časa je poziral, kakor da se bojuje z jokom. Napolned je dejal: "S tem se pač pričenja moja povest. Očeta nimam." "Je li unari?" (Dalje prihodnji.)

Ali pa vsaj da ne bi imel prostih rok — razbojnik. "Zame se ne bojte! Zdej mi ne stori ničesar. Vso odgovornost prevzamem sam." Pogledal je mladeniča. "Ne, povejte sami! Kajnda boste mirni? Zločinec ga je hvalečno pogledal. "Tudi če me vkležete, se ne bom branil." In resnično ga je rdečica obila ob teh besedah. "Le pojdite brez skrbi," je Zorko dejal stražniku. Ta je salutiral in odšel. Zorko si je primaknil stol; sedel in se zagledal v mladeniča. Bilo je vendar čudno. Nikdar še ni mogel videti tega fanta in vendar je bilo na njegovem obrazu, zlasti pa v njegovih očeh nekaj tako znanega, da je po silni moral premišljati, kam naj to dene. Vprašujoče in nemirne oči so bogale po sobi in vešali so se uprle v steno, kakor da jo morajo predreti. Od kod pozna te radovedne poglede? . . . Pozna jih. Ali od kod? "Mladi mož," je napolned nagovoril morilca. "potrudite se zdaj, da mi poveste resnico. To je težko in lahko — kakor vzamete. Če mi verjamete, vam bo lahko. To pa mi morate verjeti že zaradi tega, ker mi veleva dolžnost, da ščitim svojega klienta, ki ga bodo napadali drugi, tudi po svoji dolžnosti. Če pa se vam zdi preveč, da bi verjeli, ne smete pozabiti, da sem človek, torej željan uspeha, ki pa bo tem večji, čim bolj se mi posreči vaša obramba. Hočete mi li zapustiti?" "Hočem," je tiho odgovoril zločinec. "Torej čisto resnico! Pripovedovali jo boste le meni in kar ni za druge, ostane pri meni kar in v grobu. Če se kaj zmotite, popravite sami. Nemara se vam bo zadelo, da morate kakšno reč obožati, omiliti; če vam uide taka neresnica, sežite nazaj, pa povejte po pravici." "Povem, gospod doktor. A kje naj začnem?" "Kjer mislite, da je potrebno. Če poveste kaj malega preveč, ne bo nesreče. Zdej je moj čas določiti za vas. Če poveste premalo, vas vprašam."

Mludenč je nagnil glavo in se zamislil. Potem je dejal: "Zgodaj bi moral začeti." "Tem bolj," je odgovoril Jezerški. Fant se je zopet zamislil. Polagoma se mu je čelo nagubalo, oči so se mu stegnile, žila na vratu se je napela. Nenadoma se je stresel in vstal. "Pustite me od tod!" je mučno zaklelal. "Naj me zagovarja kdorkoli, ali pa nihče. Vi ne! Vi ne!" Čudeč se je Zorko pogledal. "Kaj pa vas obhaja? To je nesmisel . . . No, sedite, pa se umirite! Zdej se niste pred sodnikom. Z Vami govori mož, ki ne pozabi, da se teka k njemu človek, nesrečen človek, potreben opore in utehe. . . Popijte požirek vode, da mine razburjenost. . . Tako . . . In zdaj govorite kakor z očetom."

Fant se je zdrnil. Nekaj časa je poziral, kakor da se bojuje z jokom. Napolned je dejal: "S tem se pač pričenja moja povest. Očeta nimam." "Je li unari?" (Dalje prihodnji.)

Ali pa vsaj da ne bi imel prostih rok — razbojnik. "Zame se ne bojte! Zdej mi ne stori ničesar. Vso odgovornost prevzamem sam." Pogledal je mladeniča. "Ne, povejte sami! Kajnda boste mirni? Zločinec ga je hvalečno pogledal. "Tudi če me vkležete, se ne bom branil." In resnično ga je rdečica obila ob teh besedah. "Le pojdite brez skrbi," je Zorko dejal stražniku. Ta je salutiral in odšel. Zorko si je primaknil stol; sedel in se zagledal v mladeniča. Bilo je vendar čudno. Nikdar še ni mogel videti tega fanta in vendar je bilo na njegovem obrazu, zlasti pa v njegovih očeh nekaj tako znanega, da je po silni moral premišljati, kam naj to dene. Vprašujoče in nemirne oči so bogale po sobi in vešali so se uprle v steno, kakor da jo morajo predreti. Od kod pozna te radovedne poglede? . . . Pozna jih. Ali od kod? "Mladi mož," je napolned nagovoril morilca. "potrudite se zdaj, da mi poveste resnico. To je težko in lahko — kakor vzamete. Če mi verjamete, vam bo lahko. To pa mi morate verjeti že zaradi tega, ker mi veleva dolžnost, da ščitim svojega klienta, ki ga bodo napadali drugi, tudi po svoji dolžnosti. Če pa se vam zdi preveč, da bi verjeli, ne smete pozabiti, da sem človek, torej željan uspeha, ki pa bo tem večji, čim bolj se mi posreči vaša obramba. Hočete mi li zapustiti?" "Hočem," je tiho odgovoril zločinec. "Torej čisto resnico! Pripovedovali jo boste le meni in kar ni za druge, ostane pri meni kar in v grobu. Če se kaj zmotite, popravite sami. Nemara se vam bo zadelo, da morate kakšno reč obožati, omiliti; če vam uide taka neresnica, sežite nazaj, pa povejte po pravici." "Povem, gospod doktor. A kje naj začnem?" "Kjer mislite, da je potrebno. Če poveste kaj malega preveč, ne bo nesreče. Zdej je moj čas določiti za vas. Če poveste premalo, vas vprašam."

Mludenč je nagnil glavo in se zamislil. Potem je dejal: "Zgodaj bi moral začeti." "Tem bolj," je odgovoril Jezerški. Fant se je zopet zamislil. Polagoma se mu je čelo nagubalo, oči so se mu stegnile, žila na vratu se je napela. Nenadoma se je stresel in vstal. "Pustite me od tod!" je mučno zaklelal. "Naj me zagovarja kdorkoli, ali pa nihče. Vi ne! Vi ne!" Čudeč se je Zorko pogledal. "Kaj pa vas obhaja? To je nesmisel . . . No, sedite, pa se umirite! Zdej se niste pred sodnikom. Z Vami govori mož, ki ne pozabi, da se teka k njemu človek, nesrečen človek, potreben opore in utehe. . . Popijte požirek vode, da mine razburjenost. . . Tako . . . In zdaj govorite kakor z očetom."

Fant se je zdrnil. Nekaj časa je poziral, kakor da se bojuje z jokom. Napolned je dejal: "S tem se pač pričenja moja povest. Očeta nimam." "Je li unari?" (Dalje prihodnji.)

Ali pa vsaj da ne bi imel prostih rok — razbojnik. "Zame se ne bojte! Zdej mi ne stori ničesar. Vso odgovornost prevzamem sam." Pogledal je mladeniča. "Ne, povejte sami! Kajnda boste mirni? Zločinec ga je hvalečno pogledal. "Tudi če me vkležete, se ne bom branil." In resnično ga je rdečica obila ob teh besedah. "Le pojdite brez skrbi," je Zorko dejal stražniku. Ta je salutiral in odšel. Zorko si je primaknil stol; sedel in se zagledal v mladeniča. Bilo je vendar čudno. Nikdar še ni mogel videti tega fanta in vendar je bilo na njegovem obrazu, zlasti pa v njegovih očeh nekaj tako znanega, da je po silni moral premišljati, kam naj to dene. Vprašujoče in nemirne oči so bogale po sobi in vešali so se uprle v steno, kakor da jo morajo predreti. Od kod pozna te radovedne poglede? . . . Pozna jih. Ali od kod? "Mladi mož," je napolned nagovoril morilca. "potrudite se zdaj, da mi poveste resnico. To je težko in lahko — kakor vzamete. Če mi verjamete, vam bo lahko. To pa mi morate verjeti že zaradi tega, ker mi veleva dolžnost, da ščitim svojega klienta, ki ga bodo napadali drugi, tudi po svoji dolžnosti. Če pa se vam zdi preveč, da bi verjeli, ne smete pozabiti, da sem človek, torej željan uspeha, ki pa bo tem večji, čim bolj se mi posreči vaša obramba. Hočete mi li zapustiti?" "Hočem," je tiho odgovoril zločinec. "Torej čisto resnico! Pripovedovali jo boste le meni in kar ni za druge, ostane pri meni kar in v grobu. Če se kaj zmotite, popravite sami. Nemara se vam bo zadelo, da morate kakšno reč obožati, omiliti; če vam uide taka neresnica, sežite nazaj, pa povejte po pravici." "Povem, gospod doktor. A kje naj začnem?" "Kjer mislite, da je potrebno. Če poveste kaj malega preveč, ne bo nesreče. Zdej je moj čas določiti za vas. Če poveste premalo, vas vprašam."

Mludenč je nagnil glavo in se zamislil. Potem je dejal: "Zgodaj bi moral začeti." "Tem bolj," je odgovoril Jezerški. Fant se je zopet zamislil. Polagoma se mu je čelo nagubalo, oči so se mu stegnile, žila na vratu se je napela. Nenadoma se je stresel in vstal. "Pustite me od tod!" je mučno zaklelal. "Naj me zagovarja kdorkoli, ali pa nihče. Vi ne! Vi ne!" Čudeč se je Zorko pogledal. "Kaj pa vas obhaja? To je nesmisel . . . No, sedite, pa se umirite! Zdej se niste pred sodnikom. Z Vami govori mož, ki ne pozabi, da se teka k njemu človek, nesrečen človek, potreben opore in utehe. . . Popijte požirek vode, da mine razburjenost. . . Tako . . . In zdaj govorite kakor z očetom."

Fant se je zdrnil. Nekaj časa je poziral, kakor da se bojuje z jokom. Napolned je dejal: "S tem se pač pričenja moja povest. Očeta nimam." "Je li unari?" (Dalje prihodnji.)

Ali pa vsaj da ne bi imel prostih rok — razbojnik. "Zame se ne bojte! Zdej mi ne stori ničesar. Vso odgovornost prevzamem sam." Pogledal je mladeniča. "Ne, povejte sami! Kajnda boste mirni? Zločinec ga je hvalečno pogledal. "Tudi če me vkležete, se ne bom branil." In resnično ga je rdečica obila ob teh besedah. "Le pojdite brez skrbi," je Zorko dejal stražniku. Ta je salutiral in odšel. Zorko si je primaknil stol; sedel in se zagledal v mladeniča. Bilo je vendar čudno. Nikdar še ni mogel videti tega fanta in vendar je bilo na njegovem obrazu, zlasti pa v njegovih očeh nekaj tako znanega, da je po silni moral premišljati, kam naj to dene. Vprašujoče in nemirne oči so bogale po sobi in vešali so se uprle v steno, kakor da jo morajo predreti. Od kod pozna te radovedne poglede? . . . Pozna jih. Ali od kod? "Mladi mož," je napolned nagovoril morilca. "potrudite se zdaj, da mi poveste resnico. To je težko in lahko — kakor vzamete. Če mi verjamete, vam bo lahko. To pa mi morate verjeti že zaradi tega, ker mi veleva dolžnost, da ščitim svojega klienta, ki ga bodo napadali drugi, tudi po svoji dolžnosti. Če pa se vam zdi preveč, da bi verjeli, ne smete pozabiti, da sem človek, torej željan uspeha, ki pa bo tem večji, čim bolj se mi posreči vaša obramba. Hočete mi li zapustiti?" "Hočem," je tiho odgovoril zločinec. "Torej čisto resnico! Pripovedovali jo boste le meni in kar ni za druge, ostane pri meni kar in v grobu. Če se kaj zmotite, popravite sami. Nemara se vam bo zadelo, da morate kakšno reč obožati, omiliti; če vam uide taka neresnica, sežite nazaj, pa povejte po pravici." "Povem, gospod doktor. A kje naj začnem?" "Kjer mislite, da je potrebno. Če poveste kaj malega preveč, ne bo nesreče. Zdej je moj čas določiti za vas. Če poveste premalo, vas vprašam."

Mludenč je nagnil glavo in se zamislil. Potem je dejal: "Zgodaj bi moral začeti." "Tem bolj," je odgovoril Jezerški. Fant se je zopet zamislil. Polagoma se mu je čelo nagubalo, oči so se mu stegnile, žila na vratu se je napela. Nenadoma se je stresel in vstal. "Pustite me od tod!" je mučno zaklelal. "Naj me zagovarja kdorkoli, ali pa nihče. Vi ne! Vi ne!" Čudeč se je Zorko pogledal. "Kaj pa vas obhaja? To je nesmisel . . . No, sedite, pa se umirite! Zdej se niste pred sodnikom. Z Vami govori mož, ki ne pozabi, da se teka k njemu človek, nesrečen človek, potreben opore in utehe. . . Popijte požirek vode, da mine razburjenost. . . Tako . . . In zdaj govorite kakor z očetom."

Fant se je zdrnil. Nekaj časa je poziral, kakor da se bojuje z jokom. Napolned je dejal: "S tem se pač pričenja moja povest. Očeta nimam." "Je li unari?" (Dalje prihodnji.)

Ali pa vsaj da ne bi imel prostih rok — razbojnik. "Zame se ne bojte! Zdej mi ne stori ničesar. Vso odgovornost prevzamem sam." Pogledal je mladeniča. "Ne, povejte sami! Kajnda boste mirni? Zločinec ga je hvalečno pogledal. "Tudi če me vkležete, se ne bom branil." In resnično ga je rdečica obila ob teh besedah. "Le pojdite brez skrbi," je Zorko dejal stražniku. Ta je salutiral in odšel. Zorko si je primaknil stol; sedel in se zagledal v mladeniča. Bilo je vendar čudno. Nikdar še ni mogel videti tega fanta in vendar je bilo na njegovem obrazu, zlasti pa v njegovih očeh nekaj tako znanega, da je po silni moral premišljati, kam naj to dene. Vprašujoče in nemirne oči so bogale po sobi in vešali so se uprle v steno, kakor da jo morajo predreti. Od kod pozna te radovedne poglede? . . . Pozna jih. Ali od kod? "Mladi mož," je napolned nagovoril morilca. "potrudite se zdaj, da mi poveste resnico. To je težko in lahko — kakor vzamete. Če mi verjamete, vam bo lahko. To pa mi morate verjeti že zaradi tega, ker mi veleva dolžnost, da ščitim svojega klienta, ki ga bodo napadali drugi, tudi po svoji dolžnosti. Če pa se vam zdi preveč, da bi verjeli, ne smete pozabiti, da sem človek, torej željan uspeha, ki pa bo tem večji, čim bolj se mi posreči vaša obramba. Hočete mi li zapustiti?" "Hočem," je tiho odgovoril zločinec. "Torej čisto resnico! Pripovedovali jo boste le meni in kar ni za druge, ostane pri meni kar in v grobu. Če se kaj zmotite, popravite sami. Nemara se vam bo zadelo, da morate kakšno reč obožati, omiliti; če vam uide taka neresnica, sežite nazaj, pa povejte po pravici." "Povem, gospod doktor. A kje naj začnem?" "Kjer mislite, da je potrebno. Če poveste kaj malega preveč, ne bo nesreče. Zdej je moj čas določiti za vas. Če poveste premalo, vas vprašam."

Mludenč je nagnil glavo in se zamislil. Potem je dejal: "Zgodaj bi moral začeti." "Tem bolj," je odgovoril Jezerški. Fant se je zopet zamislil. Polagoma se mu je čelo nagubalo, oči so se mu stegnile, žila na vratu se je napela. Nenadoma se je stresel in vstal. "Pustite me od tod!" je mučno zaklelal. "Naj me zagovarja kdorkoli, ali pa nihče. Vi ne! Vi ne!" Čudeč se je Zorko pogledal. "Kaj pa vas obhaja? To je nesmisel . . . No, sedite, pa se umirite! Zdej se niste pred sodnikom. Z Vami govori mož, ki ne pozabi, da se teka k njemu človek, nesrečen človek, potreben opore in utehe. . . Popijte požirek vode, da mine razburjenost. . . Tako . . . In zdaj govorite kakor z očetom."

ri, pričakujoče osebne ali razredne koristi iz morebitnih izprememb obstoječega pravnega in družabnega reda.

Kako sodijo sosede po omejenih pojavih o solidnosti naše države, kaže nam tudi borzni kurz našega denarja. Če se opazijo notranji resni strankarski boji, ki bi utegnili postati nevarni obstoju države, ali nevarne komplikacije (splošna mobilizacija), tuje ne investira, ne dobavlja na kredit, ne daje posojil, vrednost našega denarja na borzah pada. Po načinu, kako obravnavajo narodi taka svoja politič-

na, socialna in gospodarska vprašanja, je mogoče presoditi tudi državniško zrelost v javnih nastopajočih možih in novinarstva.

Vsakdo kdor za javnost piše ali govori o političnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih, zlasti kdor kritikuje napake v tem pogledu, bi moral podrežati osebni ali strankarski interes državnim interesom ter imeti vedno pred očmi možne posledice za celoto in se zavestati svoje odgovornosti za eventualno škodo nasproti celoti sodržavjanov; korist celote mu bodi vedno glavni namen!

VABILO NA VELIKO VESELICO Z VINSKO TRGATVIJO katero priredi Društvo "DOBRI BRATJE" št. 88, S. N. P. J. v Moon Run, Pa., dne 27 avgusta, 1921 v Slovenski dvorani. Začetek točno ob 7 uri zvečer. Vstopnina za moške 75c, in za ženske po 25c. Igrala bode izvrstna godba, zabave dovolj za vas. Uljudno vabimo slavno občinstvo in vsa društva domače in bližnje okolice, da se polnoštevilno vdeležijo te zabave. Torej pridite vsi k zabavi dne 27 avgusta. Na videnje vabi vesel